

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi lapsilisälain 1 ja 8 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lapsilisälakia siten, että lapsilisien määriä korotettaisiin 1 päivästä lokakuuta 1991 lukien keskimäärin 22 prosentilla lukuun ottamatta kolmea vuotta nuoremasta lapsesta suoritettavaa korotettua lapsilisää. Lapsilisien määriä ehdotetaan korotettaviksi siten, että kaikkia lapsilu-

vun mukaan määrältään porrastettuja lapsilisiä korotetaan 73 markalla.

Esitys liittyy valtion vuoden 1991 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 1991.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Lapsilisien määrä

Lapsilisä on keskeinen perhekustannusten tasauksen muoto ja yhteiskunnan lapsiperheille suorittama perhepoliittinen etuus. Hallitusohjelman mukaan sosiaalipolitiikan painopisteenä on lapsiperheiden aseman parantaminen.

Lapsilisiä korotettiin viimeksi 1 päivänä lokakuuta 1990 voimaan tulleella lailla (85/90) 15 prosentilla muutoin paitsi alle kolmivuotiaiden korotetun lapsilisän osalta.

Lapsilisien määrät on lapsilisälain 1 §:ssä markkamääräisesti porrastettu siten, että lapsilisän nostamiseen oikeutetun henkilön toisesta

ja sitä useammasta lapsesta maksetaan lapsiluvun mukaan porrastettuna korkeampaa lapsilisää kuin ensimmäisestä lapsesta.

Vuoden 1990 lokakuun alusta lukien ensimmäisestä lapsesta ja jatkettuna suoritettavan lapsilisän määrä on 293 markkaa kalenterikuukaudessa. Lapsilisän nostamiseen oikeutetun henkilön toisesta lapsesta on lapsilisän määrä 340 markkaa kalenterikuukaudessa, kolmannelta lapsesta 439 markkaa, neljännessä lapsesta 572 markkaa sekä viidennestä ja kustakin seuraavasta lapsesta 769 markkaa kuukaudessa. Kolmea vuotta nuoremasta lapsesta maksettavan lapsilisän korotuksen määrä on 107 markkaa kalenterikuukaudessa.

Lapsilisien määrät ovat 1 päivästä lokakuuta 1986 lukien seuraavat:

LAPSILISIEN MARKKAMÄÄRIEN KEHITYS 1.10.1986 LUKIEN, mk/kk

	1.10. 1986 lukien	1.10. 1987 lukien	1.10. 1988 lukien	1.10. 1989 lukien	1.3. 1990 lukien	1.10. 1990 lukien	1.10. 1991 lukien (ehdotus)
1. lapsi	181	186	218	255		293	366
2. lapsi	210	216	253	296		340	413
3. lapsi	254	279	326	382		439	512
4. lapsi	330	363	425	497		572	645
5. lapsi	398	438	512	599	679	769	842
alle 3-vuotiaasta suoritettava korotus	104	107	107	107		107	107
16-vuotiaasta jatkettuna maksettava lapsilisä	181	186	218	255		293	366

(Lapsilisä on maksettu vuosineljänneksittäin syyskuun loppuun 1989 asti)

16 vuotta täyttäneestä lapsesta lapsilisää maksetaan jatkettuna sen kalenterikuukauden loppuun, jona lapsi täyttää 17 vuotta. Jatkettu lapsilisä maksetaan määrältään samansuuruisena kuin lapsilisän nostamiseen oikeutetun henkilön ensimmäisestä lapsesta, eikä se vaikuta lapsilisän nostamiseen oikeutetun henkilön muista lapsista maksettavien lapsilisien määrään.

Lain 8 §:ssä säädetään lapsilisäilmoituksen tarkistamisesta sekä päätöksenteosta lapsilisän suorittamisesta. Pykälän 2 momentin mukaan sosiaalilautakunnan alaisella viranhaltijalla on oikeus tehdä vain myönteinen päätös lapsilisän maksamisesta.

1.2. Ehdotetut muutokset

Lapsilisän määrää ehdotetaan korotettavaksi 1 päivästä lokakuuta 1991 lukien keskimäärin 22 prosentilla, lukuun ottamatta kolmea vuotta nuoremmasta lapsesta suoritettavaa korotettua lapsilisää.

Lapsiluvun mukaan porrastettuja lapsilisien määriä on vuosittain korotettu samalla prosenttiluvulla kaikissa lapsiryhmissä. Tämän johdosta korotukset ovat suosineet monilapsisia perheitä. Erotus ensimmäisestä ja viidennestä lapsesta maksettavassa lapsilisän määrässä oli vuoden 1986 lokakuusta lukien maksettavissa lapsilisissä 217 markkaa kalenterikuukaudessa. Vastaava ero on lokakuusta 1990 lukien maksettavissa lapsilisissä 476 markkaa kalenterikuukaudessa. Viidennestä ja seuraavista lapsista suoritettavan lapsilisän määrään tuli lisäksi 80 markan tasokorotus 1 päivästä maaliskuuta 1990 lukien. Lapsilisän määrä on edellä

mainittuna ajanjaksona kasvanut ensimmäisestä lapsesta maksettavassa lapsilisässä 112 markalla ja viidennestä lapsesta maksettavan lapsilisän määrässä 371 markalla kalenterikuukaudessa.

Koska lapsiluvun mukaan porrastetusti maksettavien lapsilisien erot edelleen kasvaisivat, mikäli niihin tulisi prosentuaalisesti yhtä suuri korotus, ehdotetaan, että kaikkia lapsilisäkorotetaan markkamääräisesti yhtä paljon. Tämän johdosta lapsilisän määrää ehdotetaan korotettavaksi 1 päivästä lokakuuta 1991 lukien siten, että kaikkia lapsiluvun mukaan porrastettuja lapsilisien määriä korotetaan 73 markalla kalenterikuukaudessa.

Lapsilisän määrät 1 päivästä lokakuuta 1991 lukien tulisivat olemaan lapsilisän nostamiseen oikeutetun henkilön ensimmäisestä lapsesta 366 markkaa, toisesta lapsesta 413 markkaa, kolmannesta lapsesta 512 markkaa, neljännestä lapsesta 645 markkaa ja viidennestä sekä kustakin seuraavasta lapsesta 842 markkaa kalenterikuukaudessa. Kolmea vuotta nuoremmasta lapsesta suoritettavan korotetun lapsilisän määrä olisi edelleen 107 markkaa kalenterikuukaudessa.

Lain 8 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että lapsilisän maksamisesta päättämisessä noudatettaisiin samaa menettelyä kuin yleisesti sosiaalilautakunnan päätöksenteossa. Tästä on säädetty sosiaalihuoltolain (710/82) 2 luvussa. Ehdotuksen mukaan myös sosiaalilautakunnan alainen viranhaltija voi tehdä kielteisen päätöksen lapsilisän maksamisesta. Päätös voitaisiin saattaa sosiaalilautakunnan käsiteltäväksi siten kuin siitä on säädetty sosiaalihuoltolain 45 §:ssä.

2. Taloudelliset vaikutukset

Vuoden 1990 aikana arvioidaan syntyvän 61 200 lasta ja vuoden 1991 aikana 63 000 lasta. Alle 17-vuotiaiden lukumäärän arvioidaan olevan vuonna 1990 keskimäärin 1 085 000. Näistä alle 3-vuotiaita arvioidaan vuonna 1991 olevan 185 000. Lapsia, jotka ovat täyttäneet 16 vuotta, arvioidaan vuonna 1991 olevan 63 000.

Esityksen arvioidaan lisäävän valtiolle lapsilisistä aiheutuvia menoja vuonna 1991 arviolta 235 000 000 markalla ja vuodessa arviolta 940 000 000 markalla. Lapsilisistä valtiolle ai-

heutuvien menojen arvioidaan olevan vuonna 1991 yhteensä 4 722 000 000 markkaa. Valtion menot lapsilisien maksamisesta lisääntyvät vuonna 1991 arviolta 673 000 000 markalla.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä lokakuuta 1991.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

lapsiliselain 1 ja 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun lapsiliselain (541/48) 1 §:n 2 momentti ja 8 §, sellaisina kuin niistä on 1 §:n 2 momentti 26 päivänä tammikuuta 1990 annetussa laissa (85/90), seuraavasti:

1 §

Lapsilisen ja jatkettuna suoritettavan lapsilisen määrä on 366 markkaa kalenterikuukaudessa. Jäljempänä 3 §:ssä mainitun, lapsilisen nostamiseen oikeutetun henkilön toisesta lapsesta on lapsilisen määrä kalenterikuukaudessa kuitenkin 413 markkaa, kolmannesta lapsesta 512 markkaa, neljännessä lapsesta 645 markkaa sekä viidennestä ja kustakin seuraavasta lapsesta 842 markkaa kalenterikuukaudessa, paitsi milloin lapsi on 6 §:ssä tarkoitetulla

tavalla hoidettavana laitoksessa. Jatkettuna suoritettava lapsilisiä ei vaikuta muiden lasten lapsilisien määrään.

8 §

Lapsilisen maksamisesta päättää sosiaalilautakunta, siten kuin sosiaalihuoltolain (710/82) 2 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1991.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1990

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Tuulikki Hämäläinen*

L a k i

lapsilisälain 1 ja 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun lapsilisälain (541/48) 1 §:n 2 momentti ja 8 §, sellaisina kuin niistä on 1 §:n 2 momentti 26 päivänä tammikuuta 1990 annetussa laissa (85/90), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Lapsilisän ja jatkettuna suoritettavan lapsilisän määrä on 293 markkaa kalenterikuukaudessa. Jäljempänä 3 §:ssä mainitun, lapsilisän nostamiseen oikeutetun henkilön toisesta lapsesta on lapsilisän määrä kalenterikuukaudessa kuitenkin 340 markkaa, kolmannelta lapsesta 439 markkaa, neljännessä lapsesta 572 markkaa sekä viidennestä ja kustakin seuraavasta lapsesta 769 markkaa kalenterikuukaudessa, paitsi milloin lapsi on hoidettavana 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla laitoksessa. Jatkettuna suoritettava lapsilisä ei vaikuta muiden lasten lapsilisien määrään.

8 §

Sitten kuin 7 §:ssä mainittu ilmoitus on tehty, huoltolautakunnan on, tarkistettuaan ilmoituksessa annetut tiedot, päätettävä, onko lapsilisää suoritettava, sekä kuka on oikeutettu nostamaan lapsilisän.

Huoltolautakunnan siihen tehtävään määräämä lautakunnan jäsen tai lautakunnan alainen viranhaltija voi käyttää huoltolautakunnan päätösvaltaa asiassa, jossa tehdään myönteinen päätös lapsilisän suorittamisesta tietystä lapsesta hänen 3 §:n 1 momentissa mainitulle huoltajalleen.

Lapsilisän ja jatkettuna suoritettavan lapsilisän määrä on 366 markkaa kalenterikuukaudessa. Jäljempänä 3 §:ssä mainitun, lapsilisän nostamiseen oikeutetun henkilön toisesta lapsesta on lapsilisän määrä kalenterikuukaudessa kuitenkin 413 markkaa, kolmannelta lapsesta 512 markkaa, neljännessä lapsesta 645 markkaa sekä viidennestä ja kustakin seuraavasta lapsesta 842 markkaa kalenterikuukaudessa, paitsi milloin lapsi on 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla hoidettavana laitoksessa. Jatkettuna suoritettava lapsilisä ei vaikuta muiden lasten lapsilisien määrään.

8 §

Lapsilisän maksamisesta päättää sosiaalilautakunta, siten kuin sosiaalihuoltolain (710/82) 2 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1991.